

**Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie
Katedra Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki
Biblioteka Zgromadzenia Księża Misjonarzy**

zapraszają na wystawę

BIBLIA W OBRAZACH
Piękno ukryte w starych księgach

Celem tej wystawy jest zaprezentowanie zbiorów biblijnych. Można na niej obejrzeć m.in. unikatowe biblie łacińskie: *Biblia Sacra* z 1260 r., *Biblia Sacra* z 1480 r., oraz najstarsze wydania Pisma Świętego w języku polskim: *Biblię Leopoldy* z 1561 r., *Biblię Brzeską* z 1563 r., *Biblię Wujka* z 1599 r. i *Biblię Gdańską* z 1623 r. Głównym motywem łączącym woluminy pokazane na wystawie będą drzeworyty i miedzioryty umieszczone różnych wydaniach Pisma Świętego.

Elementem spinającym wystawę będą grafiki Gustawa Doré. Sławę zawdzięcza on ilustracjom do dzieł klasyki literatury światowej, w tym Biblii powstałym w latach 1864 - 1866. Cykl 230 grafik - wykonanych na podstawie szkiców artysty przez zespół 40 rytowników - stał się jednym z wzorców dla ilustrowania tekstu Pisma Świętego w II połowie XIX i XX wieku. Wielu mistrzów podejmowało się ilustracji motywów Biblijnych, lecz Doré należy do najbardziej znanych. Jego prace stoją na pograniczu romantyzmu i realizmu. Realistyczny styl Doré tchnął nowe życie w te prawdziwe historie.

Wystawie towarzyszyć będą plansze prezentujące najstarsze wydania Biblii polskich.

Wystawa czynna od 21 marca do 4 kwietnia 2009

oraz od 20 kwietnia do 9 maja 2009

w poniedziałki, wtorki, środy 14⁰⁰ – 17⁰⁰, w soboty, niedziele 13⁰⁰ - 15⁰⁰,
czwartki i piątki nieczynne

Muzeum Historyczno- Misyjne Zgromadzenie Księża Misjonarzy
ul. Stradomska 4, 31-058 Kraków

tel. (0-12) 422-88-77 wew. 239; tel. kom. 604524899

e-mail: muzeum@misjonarze.pl www: <http://www.muzeum.misjonarze.pl>

BIBLIA LEOPOLITY 1561

BIBLIA,
to jest Księgi Starego
i Nowego Zakonu
na polski język z pilnością
według łacińskiej Biblii
od Kościoła Katolickiego
powszechnie przyjętej
nowo wyłożona.
Kraków 1561,
drukarnia Szarffenbergerów

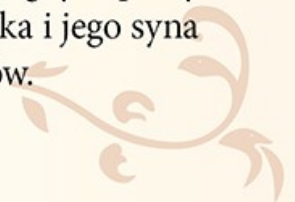

Pierwszy drukowany katolicki przekład całej Biblii, którego dokonał ks. Jan Nicz ze Lwowa (Leopolita), teolog, kaznodzieja, profesor Akademii Krakowskiej. Tłumaczenie jest nieściśle, wykonane tylko na podstawie Wulgaty bez uwzględnienia języków oryginalnych. Pod względem językowym przekład jest zależny od czeskiego pierwowzoru, a słownictwo ma przestarzałe, jeszcze piętnastowieczne.

Biblię ozdobiono licznymi drzeworytami (284 sztuk). Przekład dedykowano królowi Zygmuntovi Augustowi. W ramach projektu Biblia Slavica wykonano reedycję Biblii Leopolicy.

Przekład ten znany jest również jako Biblia Szarffenbergerowska, gdyż pracy dokonano na zlecenie Marka i jego syna Stanisława Szarffenbergerów.

BIBLIA BRZESKA 1563

BIBLIA ŚWIĘTA
to jest Księgi Starego i Nowego Zakonu
właśnie z żydowskiego, greckiego
i łacińskiego
nowo na polski język z pilnością
i wiernie wyłożone.
Brześć 1563,
drukował Bernard Wojewódka

Pierwszy przekład całości Biblii z języków oryginalnych, dokonany w Pińczowie przez kilkunastu teologów, w duchu konfesji kalwińskiej.

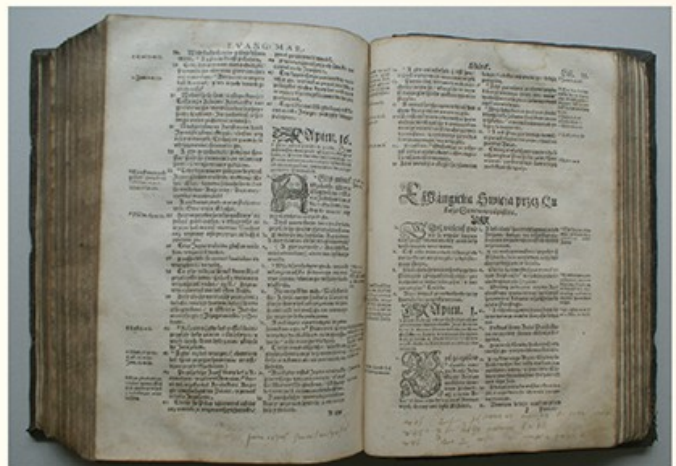
Podstawą przekładu była Wulgata i francuskie tłumaczenie Biblii Piotra Roberta Olivetana (1546) oraz łacińska wersja Nowego Testamentu Erazma z Rotterdamu.

Biblia Brzeska jest pierwszą polską Biblią z podaną numeracją wersetów.

Nawrócony na katolicyzm syn Radziwiłła wykupił znaczną część nakładu Biblii Brzeskiej i spalił publicznie. Do dzisiaj pozostało niewiele egzemplarzy.

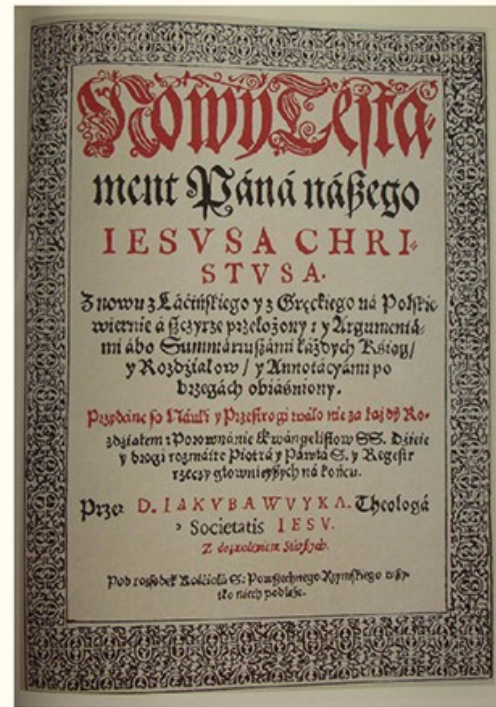
Przepięknie wydana na zlecenie księcia Mikołaja Radziwiłła, wojewody wileńskiego, marszałka i kanclerza wielkiego litewskiego (stąd bywa nazywana Biblią Radziwiłłowską), dedykowana królowi Zygmuntowi Augustowi.

BIBLIA WUJKA 1599

BIBLIA
to jest Księgi Starego
i Nowego Testamentu,
według łacińskiego przekładu starego,
w Kościele powszechnym przyjętego,
na Polski język z nowu z pilnością
przełożone,
z dokładaniem tekstu żydowskiego,
i z wykładem Katolickim,
trudniejszych miejsc, do obrony
wiary świętej powszechnej przeciw
kacerztwom tych czasów należących,
przez Jakuba Wujka z Wągrowca SJ
Kraków 1599,
drukarnia Łazarzowa

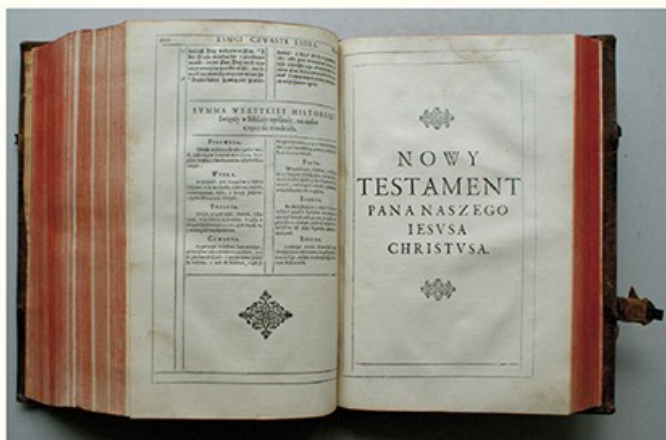
Przekład ks. Jakuba Wujka – Biblia Wujka – ukazał się drukiem w całości 25 sierpnia 1599 roku w Krakowie w drukarni Łazarzowej. Dokonano go na zlecenie władz zakonnych, po uzyskaniu odpowiedniej zgody Watykanu.

Ks. Wujek wykorzystał doskonale nie tylko znajomość łaciny i języków oryginalnych, ale także swoją wiedzę o języku i komunikacji – dostrzegając, że dwa obszary językowe są niemal bez wyjątku także obszarami różnymi kulturowo, co oznacza, że znaczenia jednego języka nie przekładają się bezpośrednio na znaczenia drugiego.

BIBLIA WUJKA 1599

Wydanie Nowego Testamentu (1593) i Psalterza (1594) w przekładzie ks. Wujka, okazało się początkiem niemałych trudności tłumacza, którego efekty pracy stały się obiektem krytyki głównie ze strony przełożonego zakonu ks. Stanisława Grodzickiego. Jego zdaniem Wujek dawał pierwszeństwo sensowi nad dosłownością, zbyt wiele uwagi poświęcając wytworności stylu i pięknu słowa.

Mimo trudności oraz interwencji ze strony przełożonych, Wujek kontynuował prace nad przekładem dalszych ksiąg Starego Testamentu, doprowadzając swoje zamierzenie do końca w 1596 roku. Opini o tej części swojej pracy oraz wydania całości przekładu jednak ks. Wujek już nie doczekał. Zmarł w Krakowie 27 lipca 1597 roku.

Zaledwie w kilka tygodni po śmierci kongregacja prowincji zakonu jezuitów nakazała poddać całość przekładu rewizji, powołując w tym celu tzw. Komisję Pięciu z ks. Grodzickim na czele. Wydany w 1599 roku pełny tekst Biblii nosił na sobie znamiona owych ingerencji cenzorskich.

Szesnastowieczny przekład, modernizowany i poprawiany, pełnił swoją rolę podstawowego polskiego przekładu katolickiego przez blisko cztery wieki.

Spełnił też bez wątpienia rolę kulturotwórczą, wyznaczając pewien standard polskiego „stylu religijnego”, nieco podniesłego, czasem patetycznego, lecz zawsze dobrze służącego celom kultu i uczestnictwa w sacrum.

BIBLIA GDAŃSKA 1632

BIBLIA ŚWIĘTA
to jest Księgi Starego
i Nowego Przymierza
z żydowskiego i greckiego języka
na polski pilnie i wiernie
przetłumaczone.
Gdańsk 1632,
drukarnia Andrzeja Hünefelda

Na przełomie XVI i XVII stulecia w obozie protestanckim odczuwano wielką potrzebę przekładu całości Biblii, dostosowanego do nowej sytuacji w polskiej biblistyce. Nowy przekład został zlecony przez zbory luterańskie Danielowi Mikołajewskiemu jako odpowiedź na katolickie tłumaczenie Biblii Wujka, górujące nad wszystkimi dotychczasowymi przekładami. Mikołajewski dokonał rewizji Biblii Brzeskiej i opracował nowy tekst, znacznie różniący się od brzmienia wzoru.

Biblia Gdańska tłumaczona z języków oryginalnych obejmuje także księgi deuterokanoniczne (zwane przez protestantów apokryfami Starego Testamentu; umieszczono je między Starym a Nowym Testamentem). Stała się ona wkrótce tekstem kanonicznym dla wszystkich wyznań protestanckich w Polsce i osiągnęła ten sam status, co Biblia Wujka dla katolików.

Biblia Gdańska była wielkim osiągnięciem polskich protestantów w zakresie przekładów biblijnych.

Wielka liczba wydań ukazywała się przez kolejne trzy stulecia, a także dzisiaj protestantyzm polski posługuje się tą Biblią. Bez ksiąg deuterokanonicznych Biblię Gdańską od ponad 100 lat wydaje Towarzystwo Biblijne w Polsce (ostatnie wydanie w 1989 roku).

GUSTAW DORE (1832–1883)

grafik, malarz i rzeźbiarz francuski

Twórca akwarel, karykatur i ilustracji tekstów. Sławę zawdzięcza ilustracjom do dzieł klasyki literatury światowej, w tym Biblii powstałym w latach 1864–1866. Cykl 230 grafik – wykonanych na podstawie szkiców artysty przez zespół 40 rytowników – stał się jednym z wzorców dla ilustrowania tekstu Pisma Świętego w II połowie XIX i XX wieku. Wydanie tego dzieła odnowiło także publikowanie w Europie ilustrowanych książek wielkiego formatu.

Jego prace stoją na pograniczu romantyzmu i realizmu. Operowanie przez artystę w ilustracji niezwykle bogatymi efektami światłocieniowymi i finezyjną kreską podkreślało realizm i ekspresję przedstawienia. Służyło także budowaniu nastroju tajemniczości oraz niezwyklej fantazji. Wielu mistrzów podejmowało się ilustracji motywów biblijnych, lecz Doré należy do najbardziej znanych. Realistyczny styl Doré tchnął nowe życie w te prawdziwe historie.

